

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Агробіотехнологічний факультет

Спеціальність 205 «Лісове господарство»

Допускається до захисту
Зав. кафедри лісового господарства

Михайло (підпис, вчене звання, прізвище, ініціали)

« 18 » листопада 20 24 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
МАГІСТРА

«ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ
ДУБОВИХ ДЕРЕВОСТАНІВ У ФІЛІЇ «БІЛОЦЕРКІВСЬКЕ ЛІСОВЕ
ГОСПОДАРСТВО» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»

Виконав: Лисенко Олександр Васильович

Керівник: доцент Левандовська С.М.

Рецензент

доцент

Жуна Ж.М. (вчене звання, прізвище, ініціали)

підпис

підпис

підпис

Я, Лисенко О.В., засвідчую, що кваліфікаційну роботу
виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

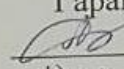
Біла Церква – 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет агробіотехнологічний
Спеціальність 205 «Лісове господарство»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант ОП «Лісове господарство»

 д-р Лисенко М.В.
підпис, вчене звання, прізвище, ініціали

«28» листопада 2023 р.

**ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу здобувачу**

Лисенку Олександрю Васильовичу

Тема: «Шляхи підвищення продуктивності дубових деревостанів у філії «Білоцерківське лісове господарство» ДП «Ліси України»

Керівник роботи: Левандовська С.М., канд. біол. наук, доцент

Затверджено наказом ректора № 48/с **від «**07**»** 02 **20** 4 **р.**

Термін **здачі** **здобувачем** **виконаної** **роботи**
«08**»** 11 **20** 24 **р.**

Вихідні дані: Проект лісових культур, лісових плантацій і природного поновлення, матеріали лісовпорядкування, літературні джерела за темою роботи.

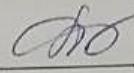
Перелік питань, які потрібно розробити:

1. Характеристика природно-кліматичних умов
2. Програма та методика проведення досліджень
3. Лісвничо-таксаційна характеристика об'єктів дослідження
4. Продуктивність дубових насаджень
5. Висновки та пропозиції за результатами досліджень.

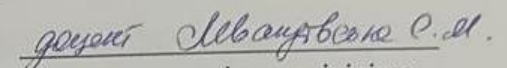
Календарний план виконання роботи

Етап виконання	Дата виконання етапу	Відмітка про виконання
Огляд літератури	Грудень 2023	Виконано
Методична частина	Січень-лютий 2024	Виконано
Дослідницька частина	Березень-серпень 2024	Виконано
Оформлення роботи	Вересень-жовтень 2024	Виконано
Перевірка на плагіат	Листопад 2024	Виконано
Попередній розгляд на кафедрі	Листопад 2024	Виконано
Подання на рецензування	Листопад 2024	Виконано

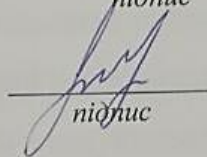
Керівник кваліфікаційної роботи

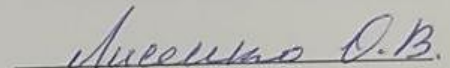
підпис

вчене звання, прізвище, ініціали

Здобувач

підпис

прізвище, ініціали

Дата отримання завдання «28» листопада 2023 р.

АНОТАЦІЯ

Лисенко О.В. Шляхи підвищення продуктивності дубових деревостанів у філії «Білоцерківське лісове господарство» ДП «Ліси України»

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження продуктивності лісових культур дуба звичайного залежно від способу створення та визначення шляхів підвищення їх продуктивності в умовах філії «Білоцерківське лісове господарство» ДП «Ліси України».

У результаті дослідження:

- вивчено історію лісокультурної справи в Україні, сучасні підходи та методи відтворення лісів;
- досліджено технологію створення лісових культур дуба звичайного у філії «Білоцерківське лісове господарство» ДП «Ліси України»
- охарактеризовано лісівничо-таксаційні показники штучних дубових насаджень на тимчасових пробних площах;
- визначено показники продуктивності насаджень залежно від способу їх створення;
- визначено шляхи підвищення продуктивності дубових лісостанів.

Кваліфікаційна робота викладена на 80 сторінках комп'ютерного тексту, з них 55 – основного тексту, складається з 5-ти розділів, висновків, рекомендацій виробництву, списку використаної літератури із 44 джерел, додатків та ілюстрована 15 таблицями і 5 рисунками.

Ключові слова: дуб звичайний, лісові культури, продуктивність, таксаційні показники, схема змішування.

ABSTRACT

Lysenko O. Ways to increase the productivity of oak stands in the branch «Bila Tserkva Forestry» of the State Enterprise «Forests of Ukraine»

The purpose of the qualification work is to study the productivity of common oak forest crops depending on the method of creation and to determine the ways of increasing their productivity in the conditions of the «Bilotserkiv Forestry» branch of the State Enterprise «Forests of Ukraine».

As a result of the study:

- studied the history of forestry in Ukraine, modern approaches and methods of forest reproduction;
- the technology of creating forest cultures of common oak at the «Bilotserkiv Forestry» branch of the State Enterprise «Forests of Ukraine» was investigated
- forestry and taxation indicators of artificial oak plantations on temporary trial plots were characterized;
- productivity indicators of plantations are determined depending on the method of their creation;
- the ways of increasing the productivity of oak forests have been determined.

The qualification work is laid out on 80 pages of computer text, of which 55 are the main text, consists of 5 chapters, conclusions, recommendations for production, a list of used literature from 44 sources, appendices and is illustrated with 15 tables and 5 figures.

Key words: common oak, forest crops, productivity, tax indicators, mixing scheme.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ЛІСОКУЛЬТУРНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ	9
1.1. Історія лісокультурної справи в Україні	9
1.2. Сучасні підходи та методи відтворення лісів	10
1.3. Особливості формування дубових деревостанів.....	15
РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ФІЛІЇ «БІЛОЦЕРКІВСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ» ТА УМОВИ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ	20
2.1. Місцезнаходження та організаційна структура господарства.....	20
2.2. Природно-кліматичні умови території розташування філії	23
2.3. Економічна характеристика регіону	26
2.4. Характеристика лісового фонду господарства	28
2.5. Рівень інтенсивності ведення лісового господарства і виробнича потужність підприємства	35
РОЗДІЛ 3. ПРОГРАМА ТА МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕНЬ.....	40
3.1. Програма досліджень.....	40
3.3. Методика дослідження.....	41
РОЗДІЛ 4. ПРОДУКТИВНІСТЬ ЛІСОВИХ КУЛЬТУР ДУБА ЗВИЧАЙНОГО У ФІЛІЇ «БІЛОЦЕРКІВСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО».....	42
4.1.Технологія створення лісових культур дуба звичайного у Сквирському лісництві	42
4.2. Характеристика дослідних ділянок.....	45
4.3. Особливості росту культур дуба звичайного залежно від способу створення	50
4.4. Шляхи підвищення продуктивності дубових деревостанів.....	52
РОЗДІЛ 5. ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ	56
5.1. Стан охорони праці на підприємстві	55
5.2. Аналіз небезпечних і шкідливих чинників на підприємстві.....	56
5.3. Аналіз пожежної безпеки	58
ВИСНОВКИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ ВИРОБНИЦТВУ.....	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	62
ДОДАТКИ	67

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білоус А.М., Кашпор С.М. Лісотакційний довідник. Київ: Видавничий дім «Вініченко», 2021. 424 с.
1. Білоус В.І. Дуб звичайний в лісах України: Монографія. Вінниця: Книга-Вега, 2009. 176 с.
2. Бондар А.О. Вплив способу створення лісових культур дуба на інтенсивність росту саджанців. *Науковий вісник УкрДЛТУ* : зб. наук.-техн. праць. Львів : Вид-во УкрДЛТУ. 2003. Вип. 13.3. С. 194-198.
3. Бондар А. О., Гордієнко М. І. Формування лісових насаджень у дібровах Поділля. К.: Урожай, 2006. 336 с.
4. Вакулюк П.Г. Підвищення продуктивності і якості лісів України лісокультурними методами. К.: Сільгоспосвіта, 1993. 39 с.
5. Вакулюк П.Г., Самоплавський В.І. Лісовідновлення та лісорозведення в Україні. Харків: Прапор, 2006. 384 с.
6. Ведмідь М.М. Збільшення площ лісів в Україні: історія, стан та перспективи. *Лісовий і мисливський журнал*. 2006, № 2. С. 23–27.
7. Ведмідь М.М., Гавриленко А.П., Михалків В.М. Вплив агротехнічних заходів на лісові породи у лісових культурах. *Лісовий і мисливський журнал*. 2002. №4. С.11–13.
8. Ведмідь М.М., Матейчик В.І. Стан і перспективи розвитку лісокультурного виробництва. *Лісовий і мисливський журнал*. 2002. №2. С. 4–5.
9. Генсірук С. А. Ліси України. Львів: Наук. тов. ім. Шевченка, Укр. держ. лісотехнічний університет, 2002. 496 с.
10. Гойчук А.Ф. Біоекологічні основи формування високопродуктивних дубових насаджень в рівнинній частині України: Автореф. дис. ... д-ра с.-г. наук: 06.03.03. К., 1998. 36 с.
11. Гордієнко М.І., Гордієнко Н.М. Лісівничі властивості деревних рослин. К.: Вістка, 2005. 816 с.

12. Грунтознавство: підручник / за ред. Д. Г. Тихоненка. К. : Вища освіта, 2005. 703 с.
13. Державна стратегія управління лісами України до 2035 року: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 р. № 1777-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-2021-%D1%80#Text>
14. Закон України «Про охорону праці», 2002 р. *Урядовий кур'єр*, 2002. № 46.
15. Іванюк І.Д., Фучило Я.Д., Климчук О.О., Ганжалюк Т.С. Лісові культури: навчальний посібник. Житомир: НОВОград, 2022. 381 с.
16. Карта ґрунтів України. URL: <https://superagronom.com/karty/karta-gruntiv-ukrainy#x>
17. Кацуляк Ю. Д. Відтворення дубових лісів у Передкарпатті. Дисертація на здобуття наук. ступеня канд. сільськогосподарських наук за спеціальністю 06.03.01 – лісові культури та фітомеліорація. 2007. 230 с.
18. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96>.
19. Куц В.В., Іщук Г.П., Урода Д.Ю. Шляхи удосконалення створення культур дуба звичайного у Дохнянському лісництві державного підприємства «Чечельницьке лісове господарство». *Науковий вісник НЛТУ України*. 2013. Вип. 23.6. С. 121–127.
20. Лакида П.І., Бала О.П., Матушевич Л. М., Лакида І П., Іванюк І.Д. Лісівничо-екологічний потенціал дібров Полісся України. Корсунь-Шевченківський: ФОП Майдаченко І.В., 2018. 206 с.
21. Лук'янець В.А., Румянцев М.Г., Мусієнко С.І., Тарнопільська О.М. Досвід штучного лісовідновлення дубових насаджень різними методами та видами садивного матеріалу в південно-східному Лісостепу України. *Науковий вісник НЛТУ України*, 2023, Т. 33, № 1. С. 7–13.
22. Майборода В. А. Стан дубових насаджень у лісовому фонді України та перспективи їх відтворення. *Наук. вісник УкрДЛТУ*. 2010. Вип. 20.12. С. 27–34.

23. Маринич О.М., Пархоменко Г.О., Петренко О.М., Шищенко П.Г. Удосконалена схема фізико-географічного районування України. *Український географічний журнал*. 2003. №1. С. 16–21.
24. Марчук Ю.М. Сучасний стан дубових лісів Лівобережного Лісостепу України та перспективи їх вирощування. *Вісник ХДАУ*. 2001. № 1. С. 144–149.
25. Маурер В.М., Бровко Ф.М., Пінчук А.П., Кичилюк О.В. Підвищення продуктивності лісів лісокультурними методами: навч. посіб. К. : НУБіП України, 2010. 124 с.
26. Маурер В. М. Гордієнко М. І. Бровко Ф. М. Фучило Я. Д. Пінчук А.П. Кичилюк О. В. Іванюк І. В. Теоретичні та технологічні основи відтворення лісів на засадах екологічно орієнтованого лісівництва. К, 2009. 64 с.
27. Настанова з відновлення лісів та лісорозведення. Український науково-дослідний інститут гірського лісництва ім. П.С. Пастернака. К.: УкрНДІГЛ, 2006. 275 с.
28. Площі пробні лісовпорядні. Метод закладання: СОУ 02.02-37-476:2006. [Чинний від 2007-05-01]. Київ: Мінагрополітики України, 2006. 32 с.
29. Правила пожежної безпеки в лісах України: наказ Держкомлісгоспу України від 27.12.2004 № 278. URL: <https://surl.li/ozyanm>
30. Про затвердження Мінімальних вимог щодо безпеки і здоров'я на роботі працівників лісового господарства та під час виконання робіт із зеленими насадженнями: наказ Міністерства економіки України № 17953 від 27.11.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2167-23#Text>
31. Про затвердження Правил відтворення лісів: Постанова Кабінету Міністрів України № 303 від 1.03.2007 р. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
32. Проект організації і розвитку лісового господарства ДП «Білоцерківське лісове господарство». Ірпінь, 2015. 179 с.
33. Самоплавський В.І. Лісове господарство України на зламі тисячоліть. *Науковий вісник НАУ*. 2000 Вип. 25. С. 11-19.

34. Свириденко В.С. Підвищення продуктивності лісів лісівничими методами. Курс лекцій. К.: НАУ, 2004. 48 с.
35. Ткач В.П. Сучасний стан природних лісостанів дуба звичайного Лівобережного Лісостепу України. *Лісівництво і агролісомеліорація*. Харків: УкрНДІЛГА, 2009. Вип. 116. С. 79-84
36. Ткач В.П., Купріна Н.П., Лук'янець В. А. Стан і життєздатність дуба в Лісостепу України. *Лісівництво і агролісомеліорація*. 2014. Вип. 125. С. 64–71.
37. Хрик В.М., Левандовська С.М., Лозінська Т.П., Бойко В.М. Фенологічні дослідження дубово-кленових насаджень Білоцерківського НАУ з метою прогнозування врожаю жолудів дуба звичайного та насіння клена гостролистого. *Priority directions of science and technology development: the 1 st International scientific and practical conference*. (September 27–29, 2020. Kyiv). Київ. 2020. С.75–78.
38. Цись П.М. Геоморфологія УРСР. Львів: Вид-во Львівського університету, 1962. 224 с.
39. Юхновський В.Ю., Левандовська С.М., Хрик В.М. Атлас фітоіндикаторів типів лісорослинних умов Лісостепу України // Монографія. Біла Церква: “Білоцерківдрук”, 2013. 651 с.
40. Annighoefer P., Beckschaefer P., Vor T., Ammer C. Regeneration patterns of European oak species (*Quercus petraea* (Matt.) Liebl., *Quercus robur* L.) in dependence of environment and neighborhood. PLOS ONE. 2015. 10(8), e0134935.
41. Borchert, M.I., Tyler, C.M. Acorn Dispersal of California Black Oak after a Stand-Replacing Fire. *Fire Ecology*, 2010. 6 (3), 136– 141.
42. FSC-STD-01-001 FSC Principles and Criteria for Forest Stewardship. Forest Stewardship Council A.C., 2009.
43. Loginov D. Oak in mixtures and monocultures – results from the Snogeholm study area in southern Sweden : master thesis no. 185. Alnarp : SLU, 2012. 60 p.
44. Lukyanets, V., Rumiantsev, M., Kobets, O., Tarnopilska, O., Musienko, S., Obolonyk, I., Bondarenko, V., Tarnopilskyi, P. Biometric characteristics and

health state of English oak (*Quercus robur* L.) stands established using various stock types. 2022. P. 24–31.